

12.5.2016

§ 92

Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö vuoden 2015 arviointikertomuksesta

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

HKL toteaa lausuntonaan, että HKL on pyrkinyt toteuttamaan aikaisempien vuosien arviointikertomuksissa annetut suositukset. Vuoden 2015 arviointikertomuksessa on arvioitu vuoden 2013 arviointikertomuksessa annettujen suositusten vaikuttavuutta. HKL:n johtokunta käsitteli vuoden 2013 arviointikertomuksen havaintoja ja HKL:n toimenpiteitä havaintojen johdosta johtokunnan kokouksessa 8.5.2014.

Keskeisin vuoden 2013 arviointikertomuksen HKL:ää koskeva suositus koski joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunta totesi yhtenä suosituksenaan, että kaupunkisuunnitteluviraston ja liikennelaitoksen tulee kiirehtiä toimenpiteitä joukkoliikenteen, erityisesti raitioliikenteen nopeuttamiseksi.

HKL toteaa lausuntonaan, että kaupungin poikkihallinnollisessa ratikaprojektissa on määritelty kehittämistavoitteita raitioliikenteen luotettavuudelle ja nopeuttamiselle. Tavoitteet hyväksyttiin kaupunginhallituksessa marraskuussa 2015.

HKL toteaa lausuntonaan, että HKL osallistuu aktiivisesti toimenpiteisiin, joilla nopeutetaan raitioliikennettä. HKL:n uudessa tavoiteohjelmassa 2020, joka valmistuu keväällä 2016, on keskeisenä tavoitteena raitioliikenteen nopeuttaminen.

HKL toteaa lausuntonaan, että HKL tulee tarpeellisen valmistelutyön jälkeen asettamaan 1.8. alkaen tehtyihin tarjouspyyntöihin/hankintasopimuksiin urakoitsijoille sanktioita harmaan talouden torjuntaan liittyvien velvoitteiden noudattamatta jättämisestä harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi. Lähtökohtana sanktiota määritettäessä on, että järjestelmästä ei aiheudu tarpeettomia hallintokustannusta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433

12.5.2016

ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2015 3.5.2016 pdfa-1b.pdf](#)
- 2 [Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta.pdf](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Yleistä

Tarkastuslautakunta on pyytänyt HKL:n lausuntoa arviointikertomuksen kohdista 2.1 Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi ja 5.1 Harmaan talouden torjunta.

Tarkastuslautakunnan esittämien suositusten vaikutusten arviointi (2.1)

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan seuraavasti:

- Kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

HKL toteaa lausuntonaan arviointikertomuksen edellä mainitusta kohdasta, että HKL on pyrkinyt toteuttamaan aikaisempien vuosien arviointikertomuksissa annetut suositukset.

HKL:n johtokunta käsitteli vuoden 2013 arviointikertomuksen havaintoja ja HKL:n toimenpiteitä havaintojen johdosta johtokunnan kokouksessa 8.5.2014.

Keskeisin vuoden 2013 arviointikertomuksen suosituksista koski joukkoliikenneinvestointien kustannustehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunta totesi yhtenä suosituksenaan, että kaupunkisuunnitteluviraston ja liikennelaitoksen tulee kiirehtiä toimenpiteitä joukkoliikenteen, erityisesti raitioliikenteen nopeuttamiseksi.

12.5.2016

Raitioliikenteen kehittämistä varten on perustettu poikkihallinnollinen ratikkaprojekti, jonka perustamisesta kaupunginvaltuusto päätti strategiaohjelmassaan 2013-2017. Ratikkaprojektissa valmistellut ja kaupunginhallituksessa marraskuussa 2015 päätetyt kehittämistavoitteet ovat seuraavat:

- Nopeustavoite: raitioliikenteen keskinopeus nykyisellä raitioverkolla nostetaan 17 kilometriin tunnissa.
- Sujuvuustavoite: raitiovaunut pysähtyvät ainoastaan pysäkeillä.
- Luotettavuustavoite: raitiovaunut kulkevat aikataulun mukaisesti.
- Häiriöttömyystavoite: Väärin pysäköidyt autot ja liikenneonnettomuudet eivät aiheuta häiriötä liikenteeseen.

Samalla kaupunginhallitus päätti, että konkreettisista kehittämistoimenpiteistä päätetään erikseen ottamalla huomioon niiden kokonaistaloudellisuus sekä käytettävissä olevat taloudelliset resurssit.

HKL toteaa, että HKL osallistuu aktiivisesti toimenpiteisiin, joilla nopeutetaan raitioliikennettä. HKL:n uudessa tavoiteohjelmassa 2020, joka valmistuu keväällä 2016, on keskeisenä tavoitteena raitioliikenteen nopeuttaminen.

Keskeisin toimenpide raitioliikenteen nopeuttamiseksi on liikennevaloehtuuksien kehittäminen. Tavoitteena on, että raitioliikenteen liikennevaloehtuudet olisivat nykyisiä etuuksia huomattavasti vahvemmat niin, ettei raitiovaunujen pääsääntöisesti tarvitsisi hidastaa liikennevaloihin tullessa. Vahvemmat liikennevaloehtuudet edellyttävät päätöksiä kaupunkisuunnitteluvirastolta.

HKL:n omia nopeuttamistoimenpiteitä ovat mm. syväuraisten vaihteiden ja raideristeysten käytön laajentaminen sekä lukittavien turvavaihteiden käytön kehittäminen. Näille teknisillä parannuksilla pystytään nopeuttamaan raitioliikennettä risteysalueilla merkittävästi, mutta parannusten täysi hyödyntäminen vaatii vahvempia valoehtuuksia raitioliikenteelle.

Harmaan talouden torjunta (5.1)

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan seuraavasti:

- Rakennusviraston, Staran, HKL:n, liikuntaviraston ja pelastuslaitoksen tulee asettaa hankintasopimuksissa urakoitsijoille sanktioita harmaan talouden torjuntaan liittyvien velvoitteiden noudattamatta jättämisestä harmaan talouden tehostamiseksi.

12.5.2016

TJ/6

HKL toteaa lausuntonaan arviointikertomuksen edellä mainitusta kohdasta, että HKL tulee tarpeellisen valmistelutyön jälkeen asettamaan 1.8. alkaen tehtyihin tarjouspyyntöihin/hankintasopimuksiin urakoitsijoille sanktioita harmaan talouden torjuntaan liittyvien velvoitteiden noudattamatta jättämisestä harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi. Lähtökohtana sanktiota määritettäessä on, että järjestelmästä ei aiheudu tarpeettomia hallintokustannusta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Ville Lehmuskoski, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
ville.lehmuskoski(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2015_3.5.2016_pdfa-1b.pdf](#)
- 2 [Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta.pdf](#)

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

[Pelastuslautakunta 10.05.2016 § 63](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Päätös

Pelastuslautakunta päätti todeta, että pelastuslaitos on ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin ja että sillä ei ole muuta lausuttavaa vuoden 2015 arviointikertomuksen johdosta.

Esittelijä

pelastuskomentaja
Simo Wecksten

Lisätiedot

Henri Nordenswan, hallintopäällikkö, puhelin: 310 30010
henri.nordenswan(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637
Alv.nro
FI02012566

12.5.2016

[Yleisten töiden lautakunta 10.05.2016 § 199](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi tarkastuslautakunnalle vuoden 2015 arviointikertomuksesta seuraavan lausunnon:

Kohta 2.1 Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Vuonna 2013 annettujen suositusten vaikuttavuuden arviointiin liittyen tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta. Rakennusvirasto on ryhtynyt toimenpiteisiin vuonna 2013 annettujen suositusten mukaisesti ja arvioinut niitä vuonna 2014. Esimerkiksi Winkki-tietojärjestelmähanke eli nykyinen Allu-hanke on edistynyt kilpailuttamisen kautta valitun toimittajan kanssa alkumäärittelyvaiheeseen, ja hankkeen odotetaan valmistuvan kesään 2017 mennessä. Rakennusvirastossa on myös kehitetty hankintaosaamista ja pilotoitu uusia hankintamalleja.

Kohta 3.3 Dokumentoinnin puutteet

Dokumentoinnin puutteiden osalta tarkastuslautakunta toteaa, että rakennusviraston tulee jatkossa kiinnittää huomiota siihen, että kaikkien sitovien tavoitteiden osalta toimitetaan Talpaan, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella toteutuminen voidaan varmistaa. Sitovien tavoitteiden seurannan dokumentoinnissa havaittujen puutteiden vuoksi rakennusvirasto on perustanut sisäisen työryhmän, jonka tarkoituksena on dokumentoinnin ja dokumentinhallinnan selkeyttäminen ja täsmentäminen. Tavoitteena on erityisesti raportoinnin varmentamiseen liittyvien tositteiden dokumentoinnin parantaminen.

Kohta 5.1 Harmaan talouden torjunta

Tarkastuslautakunta toteaa, että harmaan talouden torjunnan tehostamiseksi rakennusviraston tulee asettaa hankintasopimuksessa urakoitsijoille sanktioita harmaan talouden torjuntaan liittyvien velvoitteiden noudattamatta jättämisestä.

Rakennusviraston urakkasopimusten sopimusasiakirjoissa ("urakkaohjelma") on asetettu sanktioita ja sopimuksen purkuoikeutta koskevia ehtoja, jotka koskevat muun muassa alihankkijoita, jotka eivät olet toimittaneet tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä tai jotka ovat laiminlyöneet

12.5.2016

verojen tai lakisääteisten eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen maksamisen. Aliurakoitsijoiden ketjuttaminen on käytännössä rajoitettu kahteen. Urakkaohjelmassa on asetettu vaatimuksia myös urakoitsijoiden RALA-pätevyydestä ja työntekijöiden perehdyttämisestä, kulkuluvista ja henkilötunnisteista. Urakkasopimuksessa on hankintalain edellyttämä lauseke työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisesta.

Lisäksi HKR-Rakennuttaja käyttää tilaajavastuu.fi-palvelua urakkakohteen ja urakoitsijoiden seuraamiseen. Työmaita tarkistetaan säännöllisesti muun muassa kulkulupien ja henkilötunnisteiden osalta, ja sopimussuhteista sekä työntekijöistä toimitetaan kuukausittain tiedot verotajalle.

5.7 Pyöräilyn edistämishjelman toteutuminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että rakennusvirastolle ja kaupunkisuunnitteluvirastolle tulee asettaa yhteiset mittarit ja tavoitteet pyöräilyinfran toteuttamiseen ja vaikutusten seuraamiseen. Lisäksi kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee kohdentaa pyöräilyn edistämisen määrärahat ensisijaisesti baanaverkon ja pyöräilyn muiden pääväylien rakentamiseen ja toteuttaa pyöräpysäköinnin investointiohjelman mukaiset suunnitelmat.

Pyöräilyinfran yhteisten mittareiden ja tavoitteiden asettamiseen liittyen rakennusvirasto osallistuu kaupunkisuunnitteluviraston vetämään pyöräliikenteen koordinaatioryhmään. Ryhmä tulee asettamaan yhteiset tavoitteet ja mittarit pyöräilyinfran toteuttamiseen ja vaikutusten seuraamiseen.

Yhdessä kaupunkisuunnitteluviraston ja HKL-liikelaitoksen kanssa valmistellaan myös vuosittainen katuinvestointien toteutusohjelma ja alustava 10-vuotinen katuinvestointiohjelma. Pyöräilyhankkeiden priorisoinnin tekee kaupunkisuunnitteluvirasto, ja mahdolliset priorisointimuutokset rakennusvirasto pyrkii toteuttamaan yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa.

Lisäksi rakennusvirasto toteuttaa pyöräpysäköintipaikat kaupunkisuunnitteluviraston laatimien hyväksytyjen liikennesuunnitelmien mukaisesti. Kaupunkisuunnitteluviraston liikennesuunnitelmat perustuvat pyöräpysäköinnin kehittämissuunnitelmaan ja vastaavaan investointiohjelmaan. Esimerkiksi keskustan aluetta koskevan pyörälineliikennesuunnitelman (lsp 18.12.2015 piir. nro 6533) toteutus on parhaillaan käynnissä. Muita toteuttamattomia pyöräpysäköintiä koskevia hyväksytyjä liikennesuunnitelmia ei tällä hetkellä ole

Kohta 5.11 Katu- ja puistosuunnitelmien toteuttaminen

Postiosoite
PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
800012-62637
Alv.nro
FI02012566

12.5.2016

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston tulee yhteistyössä ja mahdollisimman samanaikaisella suunnittelulla varmistaa, etteivät laadittavat liikennesuunnitelmat aiheuta muutoksia katusuunnitelmiin. Lisäksi rakennusviraston tulee harkita, onko myös katusuunnitelmissa mahdollista tehdä niiden toteuttamiskustannuksia järkevästi alentavia ratkaisuja.

Rakennusvirasto laatii katusuunnitelmat hyväksytyjen liikennesuunnitelmien perusteella, ja katusuunnitteluvaiheessa hankkeiden ohjausryhmiin nimetään aina kaupunkisuunnitteluviraston edustaja. Rakennusvirasto tulee jatkamaan tiivistä yhteistyötä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa mm. laatimalla teknisiä suunnitelmia merkittävien nykyisten katujen liikennejärjestelyhankkeissa, jotta jo liikennesuunnitteluvaiheessa voidaan riittävästi varautua mm. kadun maanalaisten rakenteiden aiheuttamiin rajoitteisiin katutilan uudelleen jakamisessa eri liikennemuodoille. Lisäksi vuonna 2016 käynnistyy yhteinen pilottihanke, jossa liikenne- ja katusuunnittelu tilataan yhtenä toimeksiantona konsulttitoimistolta.

Katusuunnitelmien toteuttamiskustannusten alentamisen kannalta merkittävimmät ratkaisut tehdään jo asemakaavavaiheessa, kun kohteeseen sisällytetään erilaisia kansirakenteita, siltoja, kanavia tai muita tai torakenteita. Alustava hankeohjelma laaditaan jo asemakaavavaiheessa kaupunkisuunnitteluvirastossa ja sitä tarkennetaan rakennusvirastossa toteutussuunnittelun käynnistymisvaiheessa. Rakennusvirasto ohjaa katu- ja puistosuunnittelua hankeohjelman mukaisesti. Projektialueille ja muille merkittävälle alueille on jo kaavoitusvaiheessa määriteltä laatusotavoitteet, joita katu- ja puistosuunnittelussa noudatetaan.

Esittelijä

kaupungininsinööri
Raimo K Saarinen

Lisätiedot

Suvi Kokkonen, lakimies, puhelin: 310 39952
suvi.kokkonen(a)hel.fi

[Kulttuuri- ja kirjastolautakunta 10.05.2016 § 53](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta antoi tarkastuslautakunnalle arviointikertomuksen kohdista 2.1, 5.2 ja 5.14 seuraavan lausunnon:

12.5.2016

2.1 Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kohdan 5.2. suositus tulee kulttuurikeskuksen osalta toteutettua vuoden 2017 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä. Kohdan 5.14 suositus on varsinkin vapaan kulttuuritoimen osalta niin vaikea täyttää, ettei sen seurantaakaan ole perusteltua järjestää nykyistä laajemmin.

5.2 Tuloksellisuuden mittaaminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginmuseon, kulttuurikeskuksen, kaupunginorkesterin ja taidemuseon tulee tehdä mittareiden kehittämiseen liittyvää yhteistyötä keskenään samankaltaisten palvelujen osalta.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kulttuurikeskus on uusimassa sitovien ja ei-sitovien tavoitteidensa mittariston vuosiksi 2017 ja 2018. Tämä työ on hyvä askel siihen suuntaan, että jaettuja ja yhteisten palveluiden osalta yhteneviä mittareita voidaan käyttää laajemmin. Tässä vaiheessa työtä on pitäydytty tarkastusviraston arviointimuiston "Talousarvion sitovien toiminnallisten tavoitteiden luonne, pysyvyys ja yhteys strategiaohjelmaan" (11.12.2014) johtopäätösten mukaisesti siinä tavoitteessa, että viraston mittaristo olisi strategiasta johdettua, muutokseen ohjaavaa ja vuosittain vaihtuvaa.

Lienee selvää, että toimialamallissa jaettuja ja strategiasta läpäisevästi johdettuja mittareita voidaan käyttää nykyistä laajemmin. Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että kulttuurikeskuksen nyt tekemä työ antaa hyvän pohjan laajemmalle suoritettavien ja niiden mittaristojen kehittämistyölle. Kulttuuri- ja kirjastolautakunta on aiemminkin peräänkulluttanut Helsingin kulttuuripoliittista kokonaisnäkemyä, palvelutuotannon strategista ohjattavuutta sekä kulttuurin vaikuttavuuden tarkempaa mittaamista. Nykyinen hajautettu hallinto- ja johtamismalli tukee tätä ainakin tällaisten arviointien näkökulmasta heikosti.

5.14 Palvelukustannusten kehitys opetus-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluissa

Tarkastuslautakunta toteaa, että kulttuurikeskuksen, kaupunginmuseon, kaupunginorkesterin ja taidemuseon tulee käynnistää suurten kaupunkien välinen yhteistyö kulttuuritoimen palvelujen vertailemiseksi

12.5.2016

siten, että toiminnan sisältö, kustannuslaskennalliset ja palvelujen organisoinnista johtuvat eroavuudet tulevat otetuksi huomioon.

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että esitettyä työtä on yritetty tehdä niin kauan, kuin kulttuuria on rahoitettu julkisin varoin. Helsinki on ollut mukana kuntaliiton Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cuporella teettämässä laajassa selvityksessä vuosina 2007, 2010 ja 2013. Viimeisellä kerralla mukana oli 24 kuntaa, jotka yhteensä kattavat yli puolet maan väestöstä. Kaikki kuusi suurinta kuntaa olivat osa selvitystä.

Kansantalouden tasolla tilastokeskus on pyrkinyt kehittämään tilastojärjestelmää, jolla pyritään kuvaamaan kulttuurin taloudellista merkitystä osana tuotantoa, työllisyyttä ja koulutusta. Tämän kulttuurin satelliittilinjitohankkeen yhteydessä on todettu, että kulttuurin toimialaksi mielletty kokonaisuus sekä tilastointitavat vaihtelevat. Kaupungin kulttuuripalvelujen tuloksellisuutta arvioitaessa on myös tarpeen muistaa, että vapaaehtoistyötä ei usein oteta huomioon kulttuurialan vaikuttavuutta arvioitaessa, eikä liioin sitä, että vaikuttavuus tuotetaan kaupunkilaisille verkostomaisena yhteistyönä, jossa kaupunki on vain yksi toiminnan mahdollistajista.

Maan johtavat kulttuuripolitiikan ja kuntatalouden asiantuntijat ja tutkijat ovat selvitystä tehdessään todenneet, että ”kattavasti vertailukelpoisen Kaupunkien kulttuuritoiminnan organisoinnin ja kulttuuripalvelujen tuottamisen tavat ovat moninaiset. Tämä hankaloittaa tietojen keruuta sekä heikentää kustannustietojen suoraa vertailtavuutta. Kustannustietoja tulkittaessa ja kaupunkien välisessä vertailussa onkin otettava huomioon nämä kaupunkien hyvin erilaiset lähtökohdat ja mallit kulttuuripalvelujen tuottamiseen ja järjestämiseen sekä niiden vaikutukset kulttuuritoiminnan kustannustietoihin.”

Kaikkien vuosien selvitykset ovat luettavissa verkossa osoitteessa:

<http://www.cupore.fi/kuntienkulttuuritoiminta.php>

Kulttuuri- ja kirjastolautakunta toteaa, että Cuporen selvityksen keskeisimmät luvut ovat kuntien koko kulttuurisektorin nettokäyttökustannukset per asukas (taulukko 8, s. 61) sekä nettokäyttökustannusten jaotteleminen oman rahoituksen ja valtionosuuksien osalta (kuvio 1, s. 63). Kummassakin vertailussa Helsingin kulttuurikustannukset näyttävät hyvin maltillisina.

Tulee myös muistaa, että huomattava osa kaikista taiteen vapaaehtoisten toimijoista, alan ylin koulutus mutta myös valtiolliset taidelaitokset ovat Helsingissä. Näin ollen kaikkein oleellisin kysymys olisi mikä on

12.5.2016

koko Helsingin kulttuuritarjontaa, sen kustannus helsinkiläisille ja merkitys Helsingille asukkaiden, matkailijoiden ja yritysten vetovoimatekijänä.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Stuba Nikula

Lisätiedot

Stuba Nikula, kulttuurijohtaja, puhelin: 310 37000
stuba.nikula(a)hel.fi
Tuula Haavisto, kirjastotoimen johtaja, puhelin: 310 85500
tuula.haavisto(a)hel.fi

[Ympäristölautakunta 03.05.2016 § 178](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Tarkastuslautakunta on pyytänyt 11.5.2016 mennessä ympäristölautakunnan lausuntoa vuoden 2015 arviointikertomuksen kohdista 2.1. ja 3.3. Ympäristölautakunta antoi asiassa seuraavan lausunnon:

Tarkastuskertomuksen kohdan 3.3. mukaan ympäristökeskuksen sitovien toiminnallisten tavoitteiden dokumentointi on ollut puutteellista. Tarkastuslautakunta toteaa, että viraston tulee jatkossa toimittaa, osana tilinpäätösaineistoa, sellaiset dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa.

Ympäristökeskus on vuoden 2015 tilinpäätösaineiston osana annetuissa sitovien tavoitteiden dokumentointikuvauksissaan todennut miten toteutuminen arvioidaan kunkin tavoitteen osalta. Kuvauksista ovat kuitenkin jääneet epähuomiossa pois todentamiseen tarvittavat liiteasiakirjat, kuten sähköpostit ja järjestelmätulosteet.

Arviointikertomuksen kohdan 2.1. mukaan ympäristölautakunnan tulee varmistua siitä, että virasto ryhtyy toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta. Ympäristölautakunta kehottaa ympäristökeskusta huolehtimaan sitovien tavoitteiden dokumentoinnista asianmukaisesti ja liittämään tilinpäätösaineiston dokumentointikuvaukseen tavoitteiden toteutumisen varmentavat asiakirjat.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

12.5.2016

Johanna Salo, controller, puhelin: +358 9 310 31569
johanna.salo(a)hel.fi

[Sosiaali- ja terveyslautakunta 03.05.2016 § 104](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

"Arviointikertomuksen kohta 2.1: Tarkastuslautakunnan antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Vuoden 2013 arviointikertomuksessa sosiaali- ja terveystoimi sai suosituksia liittyen mm. sitovien toiminnallisten tavoitteiden seurantaan ja dokumentointiin, tavoitteiden esittämiseen, hankinta- ja kilpailuttamisosaamiseen, tietojärjestelmien kustannushyötyanalyysiin, toimenpiteisiin kaupunkilaisten terveyserojen kaventamiseksi, nuorten toimeentulotukiasiakkaiden syrjäytymisen ehkäisemiseen, kuntouttavan työtoiminnan tuloksiin, nuorten päihdehuoltoon pääsyyn, vammaispalvelulain henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutumiseen sekä omaishoidon lakisääteisen vapaan järjestämiseen ja riittävyteen.

Sosiaali- ja terveystoimi on ryhtynyt toimenpiteisiin tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten pohjalta.

Hankinta- ja kilpailuttamisosaamisesta vuoden 2015 tarkastusraportissa todetaan, että suositukset ovat toteutuneet melko hyvin. Hankinta- ja kilpailuttamisosaamisen kehittämisellä on ollut myönteisiä vaikutuksia sosiaali- ja terveystoimen hankintaprosessiin. Esimerkiksi sosiaalisia kriteerejä ja ympäristönäkökohtia on sisällytetty kilpailutuksiin. Myös sopimuskauden aikaista toimintaa on tehostettu. Hankinta-asiantuntijat pitävät sopimuksen allekirjoituksen jälkeen a.o. toiminnan osastossa tilaisuuden, jossa käydään läpi sopimus, kerrotaan sopimuksen valvonnan tärkeydestä ja sovitaan reklamaatioon liittyvistä toimintatavoista.

Vuoden 2015 arviointikertomuksessa todetaan virastojen tietojärjestelmähankkeissa tavoitteiden toteutuvan vain osittain. Tietojärjestelmien kustannushyötyanalyysin käytettävyydessä on puutteita. Kaupungin tietohallinnon hankeohjausryhmässä on käsitelty asiaa ja todettu, että kustannusten ja hyötyjen seurannan ohjetta tullaan kaupunkitasolla uusimaan. Lisäksi todettiin, että kustannus ja hyötylaskelmien tekemiseksi tarvitaan kaupunkitasolla yhtenäinen malli, joka mahdollistaa vertailun.

12.5.2016

Arviointikertomuksessa todetaan terveyserojen kaventamiseen tähtäävien toimenpiteiden toteutuneen hyvin. Virasto tekee kiinteää yhteistyötä muiden hallintokuntien kanssa päämäärän saavuttamiseksi. Helsinkiläisiä kannustettiin savuttomuuteen, vastuulliseen alkoholinkäyttöön ja lihavuuden ehkäisyyn. Palveluja muotoiltiin eri asiakassegmenttien tarpeisiin ja resursseja kohdennettiin eri toiminnoissa mm. paljon palveluja tarvitseville. Sosiaali- ja terveysvirasto on aloittanut terveys- ja hyvinvointierojen seurannan mittareiden määrittelyn ja käyttöönoton. Tavoitteena on tunnistaa korkean hyvinvointiriskin asiakkaita ja kohdentaa voimavaroja heidän palveluunsa. Sosiaalisen raportoinnin menetelmällä tuotetaan laadullista tietoa asiakastyöstä, ja sen kautta saadaan tietoa sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavista rakenteellisista tekijöistä. Savuton Helsinki -ohjelmaa on toteutettu vuodesta 2007 asti. Ohjelman kuluessa on rakennettu Helsinkiin toimivat rakenteet ja käytännöt tupakoinnin ehkäisyn ja vähentämisen tueksi. Helsinkiläisten tupakointi on vähentynyt.

Arviointikertomuksen mukaan nuorten toimeentulotukiasiakkaiden osalta tavoitteet ovat toteutuneet melko hyvin ja osa vaikutuksista on myönteisiä. Toimeentulotuen käsittelyajan keskiarvo on 6 päivää. Käsittelyaikoihin vaikuttaa perustoimeentulotuen siirtyminen Kelaan; osaavaa henkilökuntaa on siirtynyt jo uusiin tehtäviin ja määräaikaista työntekijöitä on tullut tilalle. Sähköistä asiointia on edelleen kehitetty vuoden 2013 arviointikertomuksen jälkeen ja noin 21 % toimeentulotukihakemuksista tulee sähköisinä. Asiakastyöhön käytetyn ajan osalta virasto toteaa, että sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät tekevät edelleen osan perustoimeentulotuen päätöksistä. Tilanne tulee tämän osalta muuttumaan vuoden 2017 alusta, jolloin perustoimeentulotuki siirtyy Kelaan ja erityisesti sosiaaliohjaajien työ tulee painottumaan asiakasvastaanottoon ja lähityöhön.

Kuntouttavan työtoiminnan osalta tullaan saavuttamaan asiakasmääriä koskevat asetetut määrälliset tavoitteet.

Henkilökohtaisen avustajapalvelun toteutumisen osalta virastossa on ollut käynnissä rakennemuutos, jonka avulla yhä useammalle henkilölle on kyetty tuottamaan palvelua.

Virasto on ottanut käyttöön omaishoitajien lakisääteisen vapaan toteuttamiseksi mm. palvelusetelin. Käytännössä kaikille halukkaille voidaan nykyisin tarjota lakisääteinen loma.

Sosiaali- ja terveysvirasto arvioi, että se on kyennyt vastaamaan vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitettyihin suosituksiin ja toimenpiteillä on myös ollut vaikutusta.

12.5.2016

Arviointikertomuksen kohta 3.3: Dokumentoinnin puutteet

Arviointikertomuksessa todetaan, että mm. sosiaali- ja terveysviraston tulee kiinnittää huomiota siihen, että kaikkien sitovien tavoitteiden osalta toimitetaan Talpaan, osana tilinpäätöstä sellaiset dokumentit, joiden perusteella toteutuminen voidaan varmentaa. Sosiaali- ja terveysvirasto on osana vuoden 2015 tilinpäätöstä toimittanut Talpaan dokumentin, jossa on kuvattu jokaisen sitovan tavoitteen mittari, mittarin laskentatapa, tietojen lähde sekä mittarin toteuma. Tietojen lähde on useimmissa tapauksissa tietty tilastoportaalin tai Ecomedin vakioraportti, josta toteuma on vaivatta todennettavissa. Näin toimitaan myös jatkossa.

Arviointikertomuksen kohta 5.9: Yhteistyön toimivuus lastensuojelun ja lasten ja nuorten peruspalvelujen välillä

Arviointikertomuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveysviraston, opetusviraston ja varhaiskasvatusviraston tulee lisätä ohjeistusta ja tiedotusta erityisesti päiväkoteihin, neuvoloihin ja kouluterveydenhuoltoon tietoisuuden lisäämiseksi lastensuojelun menettelytavoista sekä luoda yhteinen koulutuskokonaisuus monialaisesta työotteesta, yhteistyöstä ja vastuusta lasten hyvinvoinnissa ja suojelussa. Arviointikertomuksessa todetaan edelleen, että sosiaali- ja terveysviraston tulee laatia lastensuojelun ja neuvoloiden työntekijöiden välille yhteinen toimintamalli, jonka avulla tiedonvaihtoa ja yhteistyötä voidaan lisätä. Sosiaali- ja terveysviraston tulee ohjeistaa lastensuojelua sosiaalihuollon asiakkaan asemasta annetun lain 17 §:n perusteella lapsen edun mukaiseen yhteistyöhön viranomaisien kanssa ja kehittää yhtenäisiä lastensuojelun laatusuosituksen mukaisia toimintakäytänteitä. Sosiaali- ja terveysviraston tulee edelleen ryhtyä toimenpiteisiin pätevän henkilöstön saamiseksi ja henkilöstön pysyvyyden lisäämiseksi lastensuojelussa.

Ohjeistuksen, tiedotuksen ja koulutuksen osalta virasto toteaa, että lastensuojelun ja peruspalvelujen välillä on yhteistyössä laaditut kattavat toimintaohjeet ja yhteistyökäytännöt, joita päivitetään säännöllisesti (mm. sosiaali- ja terveysviraston ja varhaiskasvatusviraston yhtenäiset pysyväisohjeet, monihallintokuntaisesti valmisteltu riski- ja suojaavat tekijät- opas, huoli puheeksi- koulutukset). Neuvolan ja kouluterveydenhuollon työntekijöille on järjestetty koulutusta lastensuojelun toimintakäytännöistä ja yhteistyöstä. Lastensuojelun kaikissa toimipisteissä on säännölliset konsultaatioajat yhteistyökumppaneille.

Sosiaali- ja terveysvirasto ja varhaiskasvatusvirasto pilotoivat tänä vuonna THL:n luo luottamusta – suojele lasta verkkokoulutusta, joka on lastensuojeluilmoitusvelvollisille tarkoitettu koulutuskokonaisuus. Koulutuksessa ja siihen liittyvässä oppaassa on koottuna monialaisen yh-

12.5.2016

teistyön periaatteita, toimintatapoja sekä lakeja ja muita säädöksiä, jotka ohjaavat tietojen keskinäistä luovuttamista ja yhteistyötä lapsen suojelemiseksi. Pilotoinnin jälkeen verkkokoulutusmalli on mahdollista ottaa laajempaan koulutuskäyttöön lapsiperheiden palveluissa.

Helsingin kokoisessa kaupungissa haasteena on ohjeiden ja työkäytäntöjen jalkauttaminen käytännön toimintaan. Tämä edellyttää kaikkien toimintojen johtamisessa ohjeiden ja käytäntöjen jatkuvaa esilläpitoa. Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin alueelliset johtamisraken- teet osaltaan mahdollistavat yhteistyöstä ja tiedonkulusta sopimisen ja seurannan.

Lastensuojelun yhteisistä toimintamalleista neuvolan ja opetusviraston kanssa, sosiaali- ja terveystieteiden osasto toteaa, että lastensuojelulle ja neuvoloille on laadittu yhteistyöohje. Yhteistyöohjeessa on kuvattu toimintakäytännöt mm. konsultaatioissa ja lastensuojeluilmoituksissa. Yhteistyöohjetta päivitetään vastaamaan esiin nousseita yhteistyön ongelmakohtia.

Opetusviraston kanssa on kuvattu koulun ja lastensuojelun yhteistyökäytännöt, kun lapsella on vakavia koulunkäyntiongelmia ja lastensuojelutarve (ns. Vakava-toimintamalli). Perusopetuksen loppuvaiheessa ja syrjäytymisriskissä olevien oppilaiden tukemiseen on kehitetty opettajan ja sosiaaliohjaajan työparityöskentelyä (ns. Ote-opetus), jonka tavoitteena on oppilaan peruskoulun loppuunsaattaminen ja kiinnittymisen toisen asteen opetukseen.

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ohjeistamisessa on lapsen asioista vastaaville sosiaalityöntekijöille loppuvuonna 2015 annettu ohjeistus virantoimitusvelvollisuudesta. Ohje on laadittu yhteistyössä henkilöstön kanssa. Ohjeessa on korostettu mm. sosiaalityöntekijän oikeutta ja velvollisuutta luovuttaa ja saada lapsen asioita koskevia tietoja muilta viranomaisilta.

Ohjeistuksen lisäksi myös toimintarakenteita kehittämällä pyritään lisäämään monialaista yhteistyötä lapsen asioissa. Osana sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden uudistamista perustetaan perhekeskuksia. Eri alojen ammattilaisia yhteen kokoavat perhekeskukset helpottavat monialaista yhteistyötä lapsiperheiden palveluissa. Uudistamisen ensivaiheessa on käynnistynyt Vuosaaressa moniammatillisen palvelutarpeen arvioinnin kokeilu. Paljon palveluita tarvitsevan lapsen ja perheen palvelutarpeen arvioi moniammatillinen työryhmä, jossa on mukana myös lastensuojelun sosiaalityöntekijöitä. Toimintamalli on tarkoitus laajentaa myöhemmin koko kaupunkiin.

12.5.2016

Kansallisten lastensuojelun laatusuositusten pohjalta on keväällä 2016 laadittu ns. huoneentaulu, jossa määritellään mitä laatusuosituksen periaatteet tarkoittavat Helsingin lastensuojelussa.

Lastensuojelun pätevän henkilöstön rekrytoimiseksi sosiaali- ja terveysvirasto tekee yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa ja järjestää rekrytointikampanjoita. Sosiaalihuollon ammattihenkilölaki tuli voimaan maaliskuussa 2016 ja kiristi sosiaalityöntekijöiden sijaisten kelpoisuusvaatimuksia. Lakimuutoksen johdosta sosiaalityöntekijöiden sijaisten rekrytointi on vaikeutunut. Ongelma koskee kaikkia kuntia. Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden palkat ovat jääneet jälkeen pääkaupunkiseudun palkkatasosta. Sosiaali- ja terveysvirasto selvittää mahdollisuudet palkantarkistuksiin sosiaalityöntekijöiden saatavuuden varmistamiseksi.

Arviointikertomuksen kohta 5.12: Sosiaali- ja terveysviraston yhdistäminen

Arviointikertomuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveysviraston tulee parantaa erityisesti päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumisen hoitoketjua, lisätä palveluneuvontaa ja ohjausta erityisesti haavoittuville asiakasryhmille ja vahvistaa asiakkaiden ja heidän omaistensa osallisuutta palvelujen sisällön määrittelyssä, sekä selvittää viraston hallinnon ja tukipalvelujen järjestämisen ongelmakohdat ja etsiä niihin ratkaisuja.

Sosiaali- ja terveysvirasto toteaa, että Helsingissä on jatkuvat jonot psykiatria- ja päihdeasiakkaiden tuki- ja palveluasumiseen. Palveluketju ja siihen liittyvä arviointi on sujuvaa. Markkinoilla on kapasiteettia, mikä käytölle rahoitus asettaa omat reunaehdonsa. Psykiatrian ja päihdehuollon avopalveluja pystytään jalkauttamaan aiempaa enemmän asumispalveluysiköihin. Yhteistyötä kiinteistöviraston kanssa kehitetään, jotta erityisasuminen kohdentuisi oikein ja olisi riittävää.

Sosiaali- ja terveysvirastossa kehitetään asiakasosallisuussuunnitelmien pohjalta uudenlaisia asiakkaiden kuulemiskampanjoita sekä hyödynnetään nykyisiä monikanavaisia palaute- ja vaikuttamiskanavia. Palvelukulttuuria kehitetään lisäämällä henkilöstön asiakaspalveluosamista. Moniammatillista palvelutarpeen arviointia ja vastuutyöntekijämallia hyödynnetään asiakastarpeisiin vastaamisessa.

Terveysasemilla ja lisääntyvässä määrin terveys- ja hyvinvointikeskusten toimintamallissa vahvistetaan ja laajennetaan vastuuhenkilömallia. Vastuuhenkilömalli on paljon palveluita tarvitsevien huolenpitoasiakkaiden koordinoitu kokonaispalvelu, jonka kohderyhmänä ovat korkean hyvinvointiriskin henkilöt. Asiakkaat saavat vastuuhenkilön, jonka kanssa laativat hyvinvointisuunnitelman ja jolta saavat valmentavan tuen ja koordinoitun palvelukokonaisuuden. Mallin onnistumista edistää huhti-

12.5.2016

kuussa 2015 päätettyjen viraston terveys- ja hyvinvointi-indikaattoreiden kirjaaminen ja raportoinnin kehittäminen, jotta korkean riskin asiakkaat löydetäisiin. Tavoitteena on vaikuttavuus-, saatavuus- ja tuottavuusnousu.

Asiakkaiden, vertaistoimijoiden ja omaisten roolia ja osallisuutta on ohjelmallisesti lisätty psykiatria- ja päihdepalvelujen suunnittelussa ja toiminnassa. Terveys- ja hyvinvointikeskusten riskiryhmien etsiminen ja tunnistaminen -prosessissa tullaan jatkossa kohdentamaan resurssia haavoittuvien asiakasryhmien tavoittamiseen. Päivystyksessä on aloitettu pilotti sairaalasosiaalityön laajentamisesta lauantaille sosiaalityön tarpeiden kartoittamiseksi ja palveluohjauksen parantamiseksi. Psykiatrian päivystyksen vuonna 2015 toteutetun integroitumisen myötä edellytykset asiakkaiden kokonaisvaltaiselle hoidon tarpeen arviolle ja hoidon toteutumiselle ovat parantuneet. Päivystyksessä kiinnitetään huomiota paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden ohjaamiseen säännöllisen hoitosuhteeseen.

Suun terveydenhuollossa jatketaan ja laajennetaan ns. Meilahtimallia, jossa paljon palveluja tarvitsevia haavoittuvia asiakasryhmiä ohjataan suun terveydenhuollon päivystyksestä säännölliseen hammashoittoon ja muihin tarvittaviin sote-palveluihin.

Iäkkäiden henkilöiden palveluneuvontaa on vahvistettu aloittamalla keskitetty puhelinpalveluneuvonta Seniori-info 1.2.2016. Tukevasti kotoa -hankkeen myötä sosiaali- ja lähityön sosiaaliohjaajat ovat jalkautuneet terveysasemille vahvistamaan iäkkäiden henkilöiden palveluohjausta. Tällä hetkellä valmistellaan keskitetyn palveluneuvonnan, -ohjauksen ja palvelutarpeen arvioinnin -toimintamallia. Keskitetty malli yhdenmukaistaa käytäntöjä ja turvaa tasalaatuisen ohjauksen sekä yksinkertaistaa asiakkaiden näkökulmasta palveluihin hakeutumista.

Ikäihmisiä on osallistunut mm. sosiaali- ja terveysviraston internet-sivujen käyttäjätestaukseen ja monipuolisen palvelukeskuskonseptin kehittämiseen. Omaisille järjestetään omaisten iltoja ja omaiset otetaan mukaan hoidossa olevan ikääntyneen hoidon suunnitteluun. Kokemusasiantuntijoiden käyttöä palvelujen kehittämisessä pyritään lisäämään.

Sosiaali- ja terveysvirasto on teettänyt selvityksen hallinnon rakenteen kehittämistarpeista. Selvitystä hyödynnetään osana kaupungin johtamisjärjestelmän uudistusta, jossa kaikilla toimialoilla hallintoa keskitetään ja tehtäviä arvioidaan. Lisäksi virastossa arvioidaan hallintoa myös tulevan sote-lainsäädännön tarpeiden näkökulmasta.

Arviointikertomuksen kohta 5.13: Palvelujen järjestäminen muistisairaille

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

FI02012566

12.5.2016

Arviointikertomuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveysviraston tulee varhaistaa muistisairaiden diagnosointia tekemällä kotihoidon asiakkaille moniammatillinen arviointi aikaisessa vaiheessa ja lisäämällä muistitestausta terveysasemilla.

Muistitutkimuksiin liittyviä ohjeistuksia on päivitetty ja henkilökuntaa on lisäkoulutettu. Muistitestausta on lisätty terveysasemilla ja testausaikoja on ollut hyvin saatavilla. Vuoden 2016 alusta ns. Cerad-testausta on tehty terveysasemilla omana toimintana ostopalvelun sijaan.

Muistitestausten lisääminen terveysasemilla näyttää lisänneen läheteiden määrää geriatrian poliklinikalle vuoteen 2015 verrattuna. Geriatrian poliklinikan resursseja on vahvistettu ja muistikoordinaattoritoiminta on keskitetty hallinnollisesti geriatrian poliklinikalle 1.3.2016. Geriatrian poliklinikan odotusajat ovat lyhentyneet vuoteen 2015 verrattuna. Toimintaa kehittämällä on poistettu päällekkäistä työtä ja työnjakoa on selkeytetty esim. kotihoidon lääkäreiden kanssa. Muistikoordinaattorit ja geriatriit toimivat alueilla tiimeinä, jolloin voidaan vahvistaa muistisairausdiagnoosin saaneiden henkilöiden seurantaa ja turvata kotona asumista. Tavoitteena on, että potilaita diagnosoidaan tulevaisuudessa aikaisemmin ja toimintaa kehitetään kansallisen muistiohjelman linjausten suuntaisesti.

Kotihoidossa muistitestausta tehdään säännöllisen kotihoidon asiakkaille ja tarvittaessa kotihoidon tukipalveluasiakkaille. Muistisairauksien diagnostiikka aloitetaan yhteistyössä lääkärin kanssa ja lääkäri tekee lähe-tearvion jatkotutkimuksista geriatrian poliklinikalle.

Arviointikertomuksessa todetaan edelleen, että sosiaali- ja terveysviraston tulee kehittää muistisaira-an arjen toimintaa tukevaa kuntoutusta eri ammattialojen yhteistyönä sekä ottaa käyttöön muistisairasta ja hänen turvallisuuttaan tukevia apuvälineitä ja teknologiaa.

Kotihoidon asiakkaiden toimintakyvyn ylläpitämisen ja edistämisen tueksi kehitetään kotikuntoutusta kuntoutuksen osaamiskeskuksen fysio- ja toimintaterapeuttien ja etäkuntoutuksen avulla. Kotihoidossa on kehitetty moniammatillinen kotikuntoutusmalli yhteistyössä kuntoutuksen osaamiskeskuksen fysio- ja toimintaterapeuttien sekä kuntoutuksen osallistuneiden asiakkaiden kanssa. Päättävänä on auttaa asiakasta, myös muistisairasta; asumaan kotonaan mahdollisimman pitkään. Kokeilussa todettiin, että muistisaira-an asiakkaan kuntoutuksessa läheisten mukanaolo ja terapeuttien ja muun henkilökunnan pysyvyys on onnistuneen kotikuntoutuksen edellytys. Yhdellä palvelualueella on kokeiltu kuvallisia etäkuntoutuskäyntejä kotihoidossa asiakkaiden toimintakyvyn ja aktiivisen arjen tukemiseksi omassa elinympäris-

12.5.2016

tössä. Etäkuntoutuskäynnit laajennetaan jokaiselle palvelualueelle teknisten ongelmien ratkettua. Uusia teknologisia ratkaisuja pyritään hyödyntämään, esimerkiksi käynnistymässä on kokeilu GPS-rannekkeen käytöstä kotihoidon asiakkaan paikantamiseen ja vuoden 2016 aikana kokeillaan lääkäreiden etähoitokäyntejä.

Suunnitelmissa on vahvistaa geriatrian poliklinikan alueellisia tiimejä kuntoutuksen osaamiskeskuksen fysio- ja toimintaterapeuteilla, jotta ylläpidetään muistisairaahan henkilön toimintakykyä ja edesautetaan toimivien apuvälineiden ja teknologisten ratkaisujen valinnoissa ja opetuksessa. Geriatrisella poliklinikalla kokeillaan kevään 2016 puheterapeuttien kognitiivista stimulaatioryhmätoimintaa.

Arviointikertomuksessa todetaan, että viraston tulee lisätä erityisesti muistisairaille suunnattua palveluasumista esimerkiksi dementia kotien muodossa siten, että asumiseen liittyviä palveluja voidaan sairauden edetessä lisätä tarpeen mukaan.

Muistisairaiden asiakkaiden kotona asumista tuetaan kehittämällä erilaisia toimintamalleja (mm. kotikuntoutus, etähoito ja -kuntoutus, teknologian hyödyntäminen). Kaupungin omissa palveluasumisen yksiköissä yksittäisiä palveluasuntoja muunnetaan peruskorjauksen yhteydessä muistisairaiden ryhmäkodeiksi.

Monipuolinen palvelukeskuskonsepti on ikääntyneille ja työttömille helsinkiläisille palveluja ja toimintamahdollisuuksia tarjoava kokonaisuus. Tavoitteena on koota erilaiset ikääntyneiden hyvinvointipalvelut kokonaisuudeksi.

Monipuolisessa palvelukeskuskonseptissa kehitetään myös muistikylä-konseptia sekä suunnitellaan konkreettisesti muistikylän perustamista entisen Koskelan sairaalan alueelle. Koskelan muistikylä olisi suojaisa, turvallinen sekä viihtyisä ympäristö, jossa erilaisilla teknologisilla ratkaisuilla tuetaan asukkaiden liikkumista, turvallisuutta, itsemääräämisyksikeutta sekä valinnan- ja liikkumisen vapautta. Muistikylässä tulee olemaan monimuotoista toimintaa, erilaisia hyvinvoinnin ja vapaa-ajan palveluja sekä monipuolisen palvelukeskuksen konseptin mukaisten toimintojen lisäksi sosiaali- ja lähityön ja kotihoidon palveluja sekä omaishoidon toimintakeskus."

Esittelijä

vs. virastopäällikkö
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

12.5.2016

[Kiinteistölautakunta 03.05.2016 § 181](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Kiinteistölautakunta antoi tarkastuslautakunnalle vuoden 2015 arviointikertomuksesta seuraavan lausunnon:

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 2.1 kohdassa seuraavaa:

- kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Kiinteistölautakunta toteaa, että vuoden 2013 arviointikertomuksessa esitetyt kehitystarpeet on lähtökohtaisesti pyritty toteuttamaan viraston käytössä olevien taloudellisten ja henkilöresurssien puitteissa. Mikäli arviointikertomuksessa mainittua toimintatapamuutosta ei ole pystytty esitetyllä tavalla toteuttamaan, on siitä mainittu erikseen ja esitetty viraston näkemys vaihtoehtoisesta toteuttamistavasta.

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen 5.16 kohdassa seuraavaa:

- tarkastusviraston tekemän toimitilojen korjausvelan hallinnasta tehdyn selvityksen perusteella tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian ja tilakeskuksen tulee määritellä sisäisten vuokrien taso tilahankkeiden käsittelyohjeissa päätettyjen sisäisen vuokrauksen periaatteiden mukaisesti.

Kiinteistölautakunta toteaa, että tilakeskus on ryhtynyt yhdessä kaupunginkanslian ja tilojen käyttäjävirastojen kanssa neuvottelemaan kaupunginhallituksen 14.12.2015 hyväksymissä tilahankkeiden käsittelyohjeissa päätettyjen sisäisen vuokrauksen periaatteiden noudattamisesta. Virastoille järjestetään erillinen tiedotustilaisuus toukokuussa 2016 uusista tilahankeohjeista. Tavoitteena talousarviossa 2016 on kirjattu, että vuokrat vastaavat todellisia pääoma- ja ylläpitokustannuksia. Opetusviraston ja varhaiskasvatusviraston osalta ylläpitovuokrien tarkistuksia ryhdyttiin toteuttamaan jo vuoden 2016 talousarvion laadinnan yhteydessä asteittaisena vuokrien korjaamisena. Sosiaali- ja terveystieteiden viraston kanssa käydään parhaillaan neuvotteluja ylläpitovuokrien saattamiseksi todellisia kustannuksia vastaaviksi ennen sote-hallinnon uudistusta siten, että korotukset voidaan toteuttaa vuoden 2017 alusta.

12.5.2016

- lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että tilakeskuksen tulee käyttää tilojen salkutusta entistä aktiivisemmin yhtenä korjausvelan hallinnan välineenä.

Kiinteistölautakunta toteaa, että tilakeskus on tehnyt suoraan omistettujen rakennusten ja osakekohteiden salkkujaon (luovu, luovu ja kehitä, pidä, pidä ja kehitä) vuonna 2013 tavoitteena tehostaa ja systematisoida rakennuksista luopumista. Myyntien, muuttuneiden tilatarpeiden ja tarkentuneen korjausvelan laskentamallien vuoksi salkkujakoa on ryhdytty tarkistamaan. Salkkujaon tarkistus saadaan valmiiksi vuonna 2016. Jatkossa salkkujaon perusteellinen päivittäminen tehdään joka toinen vuosi. Lisäksi salkkujakoa tarkistetaan koko ajan alueellisten palveluverkkotarkastelujen yhteydessä, kun päätetään kohteista, joista virastot luopuvat. Korjausvelan määrä myös tarkistetaan vuosittain. Maanhankinnan yhteydessä päätetään myös, mitä tehdään rakennuksille, jotka siirtyvät kaupungille ilman tietoa omasta käytöstä.

- lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian tulee ottaa rakennusten kulumisen huomioon valmistellessaan talousarvion investointiosaa ja siihen sisältyvien korjausinvestointien tasoa.

Kiinteistölautakunta toteaa, että tilakeskus tuottaa kaupunginkanslialle talousarvioesitysten eri vaiheissa tietoa kaupungin kiinteistöjen investointitarpeista vuosittaisen kulumisen kattamiseksi sekä omassa käytössä olevien rakennusten korjausvelasta ja korjaustarpeesta. Lisäksi tilakeskus tuottaa riskianalyysiä erityiskorjaustarpeista, kuten sisäilmaongelmien ja vesivahinkojen mahdollisesta esiintymisestä, jotta vuosittaisessa investointibudjetissa voitaisiin varautua etukäteen nimeämättömiin korjauksiin.

Esittelijä

virastopäällikkö
Jaakko Stauffer

Lisätiedot

Pekka Tirkkonen, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 36637
pekka.tirkkonen(a)hel.fi

[Teknisen palvelun lautakunta 28.04.2016 § 91](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö 15.4.2016

Lausunto

12.5.2016

Teknisen palvelun lautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon vuoden 2015 arviointikertomuksesta:

Stara

2.1. Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Teknisen palvelun lautakunta toteaa, että Stara ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

3.3. Dokumentoinnin puutteet

Teknisen palvelun lautakunta toteaa, että, että Staran osalta tilinpäätöstyötilaan on tallennettu sitovien tavoitteiden dokumentointia koskeva kuvaus ja siihen liite, mutta jatkossa kuvaukseen pyritään liittämään kattavammin dokumentteja, jotka varmentavat tavoitteiden toteutumista kaikilta osin.

5.1. Harmaan talouden torjunta

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko kaupunki toteuttanut strategiaohjelman ja globaalin vastuun strategian mukaisia toimenpiteitä harmaan talouden torjumiseksi. Kaupunginvaltuuston 26.9.2012 hyväksymän globaalin vastuun strategian mukaan taloutta tulee hoitaa vastuullisesti ja torjua harmaata taloutta. Tämä tapahtuu tilaajavastuulakia (1233/2006) ja kaupungin harmaan talouden torjuntaohjetta noudattaen (19.12.2011).

Harmaan talouden torjuntaa lainsäädäntötasolla toteutetaan lailla julkisista hankinnoista (348/2007), asetuksella julkisista hankinnoista (614/2007), lailla tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006), rakennusalan käännetyllä arvonnalisäverovelvollisuudella (Arvonlisäverolaki 1993/1501 ja Verohallinnon ohje 1.4.2011), verovelkarekisterillä (Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta 1346/1999) ja verotusmenettelystä annetulla lailla (1558/1995), johon sisältyy työmaiden sekä pääurakoitsijan ilmoitusvelvoitteita.

Helsingin kaupunginhallitus on antanut 19.12.2011 (§ 1144) harmaan talouden torjuntaa hankintojen yhteydessä koskevan toimintaohjeen. Ohjeessa on yksityiskohtaisesti ohjeistettu menettelytavat, joilla hankintojen yhteydessä pyritään torjumaan harmaata taloutta. Harmaan talouden torjuntaohjeessa hankinnat jaetaan tilaajavastuulain soveltamisalaan kuuluviin hankintoihin, kansallisen kynnysarvon ylittäviin tilaajavastuulain soveltamisalaan kuulumattomiin hankintoihin sekä kansalli-

12.5.2016

sen kynnysarvon alittaviin tilaajavastuulain soveltamisalaan kuulumattomiin hankintoihin. Ohje on lainsäädäntöä tiukempi. Yksityiskohtaisessa ohjeessa kuvataan menettelytavat kulunvalvontaan ja henkilötunnistusten käyttöön, alihankinnan ketjuttamisen rajoittamiseen ja tietojen luovuttamiseen verohallinnolle. Lisäksi ohjeessa on selvitetty toimittajalta edellytettävät, tilaajavastuulain mukaiset selvitykset. Ohjeen on sisällytetty lausekkeita, jotka tulee ottaa tarjouspyyntöasiakirjoihin ja sopimuksiin edellä mainittujen asioiden huomioimiseksi.

Harmaan talouden torjuntaohjeen mukaan kaupunkikonserniin sopimussuhteessa olevan palveluntuottajan/ urakoitsijan alihankkijalla/ aliurakoitsijalla on oikeus antaa hankinta/ urakka edelleen alihankintana/ aliurakkana. Tätä pidempiä alihankintaketjuja ei hyväksytä ilman erityisen perusteltua syytä. Lisäksi hankintasopimukseen on liitettävä ehto, jonka mukaan työkohteessa sopimuksenvastaisesti ketjutetun urakoitsijan käytöstä seuraa sopimussakko. Edelleen po. ohjeen mukaan tilaajavastuulain mukaisissa hankinnoissa, joissa toimittajan henkilökuntaa työskentelee kaupungin työkohteessa, on tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen sisällytettävä ehto henkilötunnisteen käytöstä. Henkilötunnisteen puuttuminen tulee ohjeen mukaan sanktioida.

Starassa noudatetaan Helsingin kaupungin harmaan talouden torjuntaohjetta minkä lisäksi Starassa on omaa ohjeistusta niin tilaajavastuulain kuin hankintalainsäädännön noudattamisesta. Starassa on ohje tilaajavastuuasioiden noudattamisesta Staran hankinnoissa, jossa on kuvattu voimassaolevan lainsäädännön edellyttämät toimintatavat. Lisäksi Starassa on hankintoja koskevat pysyväisohjeet koskien rakennusurakoiden sekä tavara- ja palveluhankintojen toteuttamista. Nämä ohjeet kattavat hankinnoissa käytettävät sopimusehdot.

Staran rakentamista koskevissa sopimuksissa on sanktioitu Helsingin kaupungin harmaan talouden torjuntaohjeessa edellytettyjen asioiden lisäksi tyypillisesti työturvallisuuteen sekä harmaan talouden torjuntaan liittyvien sopimusehtojen noudattamatta jättäminen. Lisäksi sopimukseen kuuluu purkavia ehtoja muun muassa tilanteessa, jossa sopimuskumppani ei kehotuksesta huolimatta toimita tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä sopimuskauden kuluessa tai muulla tavoin rikkoo sopimuksessa sille asetettuja velvoitteita.

Hankintakeskus

2.1. Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Ei lausuttavaa.

12.5.2016

3.3. Dokumentoinnin puutteet

Hankintakeskus on tallentanut tilinpäätös-työtilaan selvityksen siitä, miten sitovat tavoitteet on dokumentoitu. Jatkossa hankintakeskus tallentaa työtilaan myös olennaisimmat sitovien tavoitteiden dokumentit, joiden perusteella sitovien tavoitteiden toteutuminen voidaan varmentaa.

5.1. Harmaan talouden torjunta

Hankintakeskus pitää arviointikertomuksessa esitettyä näkemystä harmaan talouden torjuntaohjeen päivittämisestä kannatettavana. Hankintakeskus on esittänyt kaupunginkanslialle, että kaupungin harmaan talouden torjuntaohje tulisi päivittää vastaamaan mm. 2015 muuttunutta tilaajavastuulakia.

Maakohtaisten tilinpäätöstietojen käyttämisen edellytysten ja veroparatiisikytkentöjä omaavien yritysten tietojen tarkistamisten osalta hankintakeskus on tehnyt lausunnon liittyen Pentti Arajärven ym. valtuustoa-loitteeseen koskien yritysten yhteiskuntavastuun huomioon ottamista hankinnoissa. Lausunto on käsitelty teknisen palvelun lautakunnan kokouksessa 3/6.3.2014.

Hankintakeskus on pilotoinut tarjoajayrityksen omistajuussuhteiden ja mahdollisen konsernirakenteen selvittämistä hankintamenettelyssä H087-16 "Prosessi- ja kokonaisarkkitehtuuryökalu palveluna" (hankintailmoitus julkaisu 12.2.2015).

Tukutori

2.1. Tarkastuslautakunnan vuonna 2013 antamien suositusten vaikuttavuuden arviointi

Ei lausuttavaa.

3.3. Dokumentoinnin puutteet

Teknisen palvelun lautakunta toteaa, että Tukutorin osalta tilinpäätös-työtilaan on tallennettu sitovien tavoitteiden dokumentointia koskeva kuvaus. Jatkossa työtilaan tallennetaan myös toteutumisen varmentavat dokumentit.

5.1. Harmaan talouden torjunta

Ei lausuttavaa.

Teknisen palvelun lautakunta päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

12.5.2016

Esittelijä

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Jorma Lamminmäki, hankintajohtaja, puhelin: 310 31500
jorma.lamminmaki(a)hel.fi
Elina Siltanen, toimitusjohtaja, puhelin: 310 32500
elina.siltanen(a)hel.fi
Simo Aapro, talouspäällikkö, puhelin: 310 76524
simo.aapro(a)hel.fi
Tanja Dickman, hankintalakimies, puhelin: 310 38821
tanja.dickman(a)hel.fi

[Direktionen för svenska arbetarinstitutet 28.04.2016 § 23](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Utlåtande

Direktionen för svenska arbetarinstitutet gav följande utlåtande

Punkt 2.1

Direktionen för Helsingfors arbis har tagit del av revisionsnämndens rekommendationer och ser till att verket följer desamma.

Punkt 5.14

Direktionen ålägger Helsingfors arbis operativa ledning att i samarbete med det finska arbetarinstitutet initiera en jämförelse av vad skillnaderna i nettokostnaderna per lektion i de sex största städernas institut beror på. Som utgångspunkt använder man den rapport som gjordes av Ramboll mellan instituten i huvudstadsregionen år 2013, där bland annat finansiering, personal och verksamhet jämfördes. Arbetet görs under hösten 2016.

Direktionen påpekar dock att den kostnad på 127 euro som nämns i revisionsberättelsen härrör sig från stadens finska arbetarinstitut. Nettokostnaden per lektion på Helsingfors arbis var år 2015 110 euro.

Behandling

[28.04.2016 Enligt förslaget](#)

Till första meningen under 5.14 bifogas "operativa ledning".

Föredragande

rektor
Moa Thors

12.5.2016

Upplysningar

Pamela Granskog, biträdande rektor: 0931049461
pamela.granskog(a)arbis.hel.fi

[Nuorisolautakunta 28.04.2016 § 46](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Nuorisolautakunta antoi tarkastuslautakunnalle vuoden 2015 arviointikertomuksen kohdista 2.1 ja 5.14 seuraavan lausunnon.

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 2.1, että kaupunginhallituksen ja lauta- sekä johtokuntien tulee varmistua siitä, että hallintokunnat ryhtyvät toimenpiteisiin arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten johdosta.

Nuorisoasiainkeskus on vuosittain ottanut toiminnassaan huomioon arviointikertomuksessa esitetyt suositukset. Lisäksi nuorisoasiainkeskus on antanut tarkastuslautakunnalle pyydetty selvitykset toimenpiteistä, joihin virasto on ryhtynyt esitettyjen suositusten johdosta.

Tarkastuslautakunta toteaa kohdassa 5.14, että työväenopiston ja nuorisoasiainkeskuksen tulee jatkaa suurten kaupunkien välistä yhteistyötä siten, että yksikkökustannustiedoista voitaisiin saada nykyistä vertailukelpoisempia selvittämällä esimerkiksi toiminnan sisällöstä, kustannuslaskennallisista eristä ja erilaisesta organisoinnista johtuvat eroavuudet.

Nuorisoasiainkeskus on tehnyt pitkään yhteistyötä pääkaupunkiseudun kuntien nuorisotoimien kanssa. PKS-kuntien kanssa on luotu muun muassa yhteiset toiminnalliset tunnusluvut nuorisotyöhön.

Lisäksi nuorisoasiainkeskus on ollut perustamassa Kanuuna-verkostoa, joka on Suomen 27 suurimman kunnan kehittämisverkosto. Verkosto on toiminut Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella vuodesta 2007. Verkoston tarkoituksena on luoda ja ylläpitää edellytyksiä kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämiselle kunnissa ja kuntien yhteistyönä. Kanuuna-verkosto järjestää vuosittain työseminaareja ja koulutuksia sekä koordinoi verkoston sisäisiä kehittämis- ja tutkimushankkeita.

Kanuuna-verkoston yhtenä kehittämiskohteena on ollut yhteisten tunnuslukujen kerääminen ja niiden yhteismitallisuuden kehittäminen. Eri-tyisesti toiminnan yksikkökustannusten vertaaminen on ollut vaikeaa, koska kuntien palvelut eroavat huomattavasti toisistaan. Nuorisoasiain-

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

F102012566

12.5.2016

keskus pyrkii osaltaan edistämään Kanuunan kehittämistyötä, joka parantaisi yksikkökustannusten vertailtavuutta.

Esittelijä

nuorisotoimenjohtaja
Tommi Laitio

Lisätiedot

Pekka Sihvonen, kehittämisspäälikkö, puhelin: 310 89034
pekka.sihvonen(a)hel.fi

[Kaupunginmuseon johtokunta 26.04.2016 § 36](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Lausunto

Kaupunginmuseon johtokunta päätti antaa tarkastuslautakunnalle esittelyn mukaisen lausunnon.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Lisätiedot

Tiina Merisalo, museonjohtaja, puhelin: +358 9 310 36485
tiina.merisalo(a)hel.fi

[Tarkastuslautakunta 13.04.2016 § 41](#)

HEL 2015-005412 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä arviointikertomuksen vuodelta 2015 sekä hankkia siitä kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot 11.5.2016 mennessä toimitettaviksi kaupunginvaltuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

Käsittely

[13.04.2016 Ehdotuksen mukaan](#)

Tarkastuslautakunta päätti todeta, ettei Wille Rydman osallistunut arviointikertomuksen kohdan Sivistystoimen arvioinnit käsittelyyn eikä ollut läsnä sitä käsiteltäessä. Tältä osin puheenjohtajana toimi varapuheenjohtaja Pentti Arajärvi.

12.5.2016

TJ/6

Tarkastuslautakunta päätti todeta, ettei Jaana Lamminperä esteellisenä osallistunut arviointikertomuksen kohdan Att:n ja Hekan toiminnan mitaaminen ja yhteistyö vuokra-asuntojen peruskorjauksissa käsittelyyn eikä ollut läsnä sitä käsiteltäessä.

Tarkastuslautakunta päätti todeta, ettei Nuutti Hyttinen esteellisenä osallistunut arviointikertomuksen kaupunkisuunnittelulautakuntaa koskevien kohtien käsittelyyn eikä ollut läsnä niitä käsiteltäessä.

[06.04.2016 Ehdotuksen mukaan](#)

[09.12.2015 Ehdotuksen mukaan](#)

[06.05.2015 Ehdotuksen mukaan](#)

Esittelijä

tarkastusjohtaja
Pirjo Hakanpää

Lisätiedot

Timo Terävä, arviointipäällikkö, puhelin: 310 43126
timo.terava(a)hel.fi